

1. Ekonomia w skrócie

ĆWICZENIE 1.1

Przygotuj mapę myśli przedstawiającą treść tego rozdziału z podręcznika. Jeśli chcesz się dowiedzieć więcej o mapach myśli, odwiedź stronę ekonomia.blog/mm (kod QR →). Najlepiej wykonać mapę myśli samodzielnie po przeczytaniu treści rozdziału, jednak jeśli potrzebujesz pewnej pomocy w rozplanowaniu treści, możesz zerknąć do aplikacji pomocniczej do podręcznika, gdzie umieszczono przykładowe mapy myśli (aplikację i instrukcję jej instalowania można znaleźć pod adresem ekonomia.blog/aplikacja, kod QR ↑).

ĆWICZENIE 1.2

Poniżej znajdują się definicje pojęć, które pojawiły się w pierwszym rozdziale podręcznika. Rozpoznaj, jakie to pojęcia, a następnie wpisz je poniżej w pozostawionych pustych miejscach.

1. – nauka o całej gospodarce.
2. – wszystko to, co musimy poświęcić, aby osiągnąć cel.
3. – to, w jaki sposób rozdzielamy zasoby na różne cele.
4. – zapotrzebowanie zgłaszane przez nabywców.
5. – ilość dóbr oferowana przez sprzedawców.
6. – nauka łącząca ekonomię i psychologię, zajmująca się badaniem tego, w jaki sposób ludzie podejmują decyzje gospodarcze.
7. – sytuacja, w której dana gospodarka produkuje więcej niż w poprzednim roku.
8. – określona zależność między właściwościami rzeczy lub zdarzeniami, która opisuje, dlaczego coś się dzieje, lub przewiduje, co się zdarzy.

ĆWICZENIE 1.3

Dopasuj pojęcia do odpowiadających im charakterystyk i wpisz pary (cyfra + litera) do wiersza pod tabelą.

Pojęcie	Charakterystyka
1. Hiperinflacja	A. Sytuacja, w której wprowadza się rozwiązanie gospodarcze mające przynieść poprawę, ale faktyczne skutki tego rozwiązania są negatywne.
2. Niezamierzone konsekwencje	B. Sytuacja, w której producenci w celu osiągnięcia wyższych zysków umawiają się, że nie będą ze sobą konkurować, a następnie podnoszą ceny.
3. Problem gapowicza	C. Sytuacja, w której ogólny poziom cen w kraju wzrasta bardzo szybko.
4. Zmowa cenowa	D. Sytuacja, w której pewna osoba korzysta z dóbr lub usług, nie płacąc za nie (nie biorąc udziału w kosztach ich wytworzenia).

ĆWICZENIE 1.4

Jakie są, Twoim zdaniem, korzyści z uczenia się ekonomii? Podaj przynajmniej trzy i wpisz je poniżej wraz z uzasadnieniem.

ĆWICZENIE 1.5

Uzupełnij luki w zdaniach.

- dzielą się na formalne i nieformalne i w ekonomii oznaczają zasady, jakimi rządzi się dana gospodarka („reguły gry”).
- Badania ekonomistów behawioralnych pokazały, że postrzeganie człowieka w ekonomii jako (tak po łacinie określa się człowieka ekonomicznego) daje niepełny obraz m.in. dlatego, że ludzie bywają nieracjonalni i zależy im nie tylko na korzyści własnej, ale i na sprawiedliwości.
- Kiedy panuje gospodarcze, to najczęściej wynagrodzenia rosną, a bezrobocie spada, natomiast podczas wynagrodzenia spadają, a bezrobocie rośnie.
- Instytucję, która prowadzi politykę pieniężną państwa (tzn. reguluje ilość pieniądza w gospodarce i dba o stabilność cen), nazywamy bankiem

ĆWICZENIE 1.6

Rozstrzygnij, które zagadnienia wymienione w tabeli wyjaśnia mikroekonomia, a które makroekonomia, a następnie wstaw znak X w odpowiedniej kolumnie.

Zagadnienie	Mikroekonomia	Makroekonomia
1. Czechy mają najniższy poziom bezrobocia w Unii Europejskiej.		
2. W Wenezueli panuje hiperinflacja.		
3. Wzrosły ceny masła.		
4. Większość obecnych miejsc pracy będzie w przyszłości zautomatyzowana.		
5. Poziom prywatnych oszczędności ludzi jest niski. Jaka jest przyczyna tego, że ludzie niewiele oszczędzają?		
6. Jakie były efekty kontroli czynszów w Sztokholmie w latach 80. XX w.?		
7. Korea Północna należy do krajów o niskich dochodach, a Korea Południowa do krajów o wysokich dochodach.		

ĆWICZENIE 1.7

Oceń prawdziwość poniższych zdań i wstaw znak X we właściwej kolumnie tabeli.

Zdanie	Prawda	Fałsz
1. Główne pojęcia, którymi posługują się makroekonomiści, to: wzrost gospodarczy, bezrobocie, inflacja, inwestycje, stopa procentowa, deficyt budżetowy, dług publiczny, popyt i podaż.		
2. Główne pojęcia, którymi posługują się mikroekonomiści, to: ceny, bodźce, rynek, popyt, podaż, niedobór, nadwyżka, koszt.		
3. Ekonomiści, posługując się terminem <i>homo economicus</i> , mają na myśli osobę nieracjonalną, która podejmuje chaotyczne, nieoptymalne dla siebie decyzje.		
4. Kraje, w których roczny dochód przypadający na jednego mieszkańca jest wysoki, mają – generalnie – wyższą oczekiwaną długość życia w porównaniu z krajami, w których dochody są niskie.		

ĆWICZENIE 1.8

Wyszukaj w jednym z internetowych portali gospodarczych¹ aktualne artykuły poświęcone tematyce gospodarczej i wybierz z nich trzy, a następnie uzupełnij tabelę.

Lp.	Tytuł artykułu	Źródło artykułu (adres strony internetowej)	Jakim zagadnieniom poświęcony jest artykuł (mikro- czy makroekonomicznym)
1			
2			
3			

ĆWICZENIE 1.9

Oceń prawdziwość poniższych zdań i wstaw znak X we właściwej kolumnie tabeli.

Zdanie	Prawda	Falsz
1. Ekonomia dzieli się na miniekwonomię i maksiekonomię.		
2. Ekonomia dzieli się na mikroekonomię i makroekonomię.		
3. Ceny na rynku zależą wyłącznie od decyzji konsumentów.		
4. Ceny na rynku zależą od popytu i podaży.		
5. Efekty zewnętrzne, problem gapowicza i praktyki monopolistyczne to przykłady zawodności rynku.		
6. Nie ma zależności między wzrostem gospodarczym a poziomem życia.		
7. Gospodarki podlegają wahaniom koniunkturalnym.		
8. Inflacja sprawia, że jesteśmy zamożniejsi i podnosi się poziom życia.		

¹ Adresy portali znajdziesz w suplemencie do podręcznika *Ekonomia w zarysie* zamieszczonym pod adresem: bit.ly/ewzsuplement (pełny adres: www.sklep.ekonomik.biz.pl/images/pliki/ewzsuplement.pdf).

ĆWICZENIE 1.10

Zapoznaj się z zamieszczonym poniżej tekstem. Jego autor popełnił pewien błąd. Spróbuj określić, na czym może polegać ten błąd. Odpowiedź wpisz w pozostawionych pustych wierszach.

Stephen Curry pobił rekord Michaela Jordana dotyczący najwyższego wynagrodzenia dla koszykarza za pojedynczy sezon gry w NBA. W sezonie 1997–1998 Michael Jordan otrzymał za grę w Chicago Bulls 33,14 mln dolarów. Tymczasem w sezonie 2017–2018 Stephen Curry za grę w Golden State Warriors otrzymał aż 34,68 mln dolarów, przebijając tym samym wynagrodzenie Jordana.

ĆWICZENIE 1.11

Uzupełnij luki w tekście.

Zazwyczaj najlepszą formą alokacji rzadkich zasobów są, czyli miliony indywidualnych decyzji konsumentów i producentów. Jednak od tej ogólnej zasady istnieją wyjątki, które nazywamy

..... . Są to sytuacje, w których interwencja państwa może

poprawić gospodarowanie ograniczonymi zasobami. Przykładem mogą być choćby zewnętrzne. Jednak nie każda interwencja państwa będzie skuteczna. Czasami może pogorszyć

ona sytuację i wtedy mówimy o

ĆWICZENIE 1.12

Na forum internetowym zamieszczono opinię:

„Państwo powinno budować mieszkania i rozdawać je obywatelom, dzięki temu nie musielibyśmy płacić ani za wynajem mieszkań, ani spłacać rat kredytu zaciągniętego na zakup mieszkań. Zaoszczędzone w ten sposób pieniądze obywatele przeznaczyliby na wydatki konsumpcyjne, a więc napędziłoby to gospodarkę (firmy zarobiłyby więcej i mogłyby podnieść wynagrodzenia)”.

Czy autor opinii ma, Twoim zdaniem, rację? W pozostawionych pustych wierszach wpisz swoją odpowiedź na tę opinię.

ĆWICZENIE 1.13

Wyszukaj informacje na temat aktualnej sytuacji gospodarczej w Polsce. W punkcie 1 ćwiczenia wpisz źródła informacji, z których korzystałeś(-aś) (np. tytuł i miejsce publikacji artykułu, adres strony internetowej), następnie uzupełnij tabelę z punktu 2, streszczając znalezione informacje, oraz udziel odpowiedzi na pytanie z punktu 3. Spróbuj odszukać informacje pochodzące z różnych mediów, aby uniknąć ryzyka, że wybrane źródła będą przedstawiały problem jednostronnie.

1. Źródła informacji:

.....

.....

2. Streszczenie informacji:

Informacje dotyczące aktualnej sytuacji gospodarczej w Polsce	Czy jest to informacja pozytywna czy negatywna

3. Czy aktualna sytuacja gospodarcza w Polsce jest dobra czy zła? Uzasadnij swoją opinię, odwołując się do zebranych informacji.

.....

.....

.....

.....

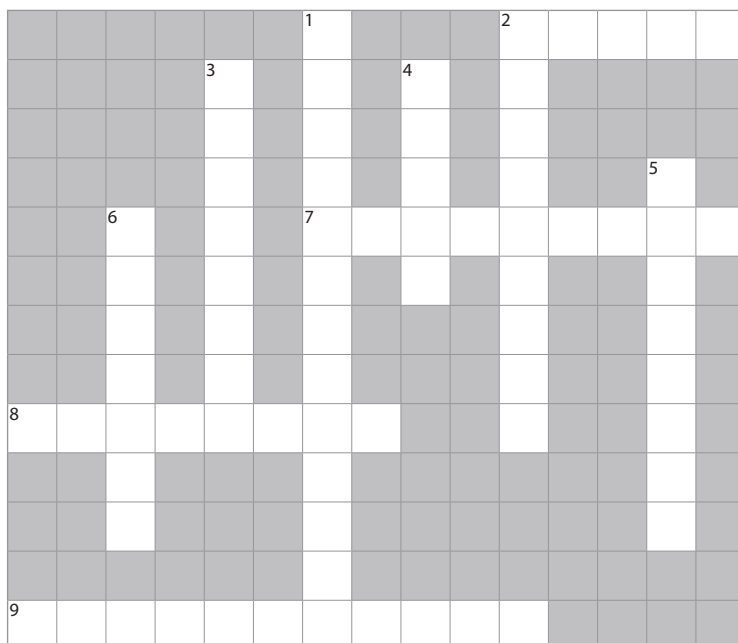
.....

.....

.....

ĆWICZENIE 1.14

Rozwiąż krzyżówkę.

POZIOMO

2. Ilość dóbr oferowana przez sprzedawców.
7. Etap cyklu koniunkturalnego, w którym wynagrodzenia rosną, bezrobocie spada, a przedsiębiorstwa mają wysokie zyski.
8. Polityka – polega na zmianach podatków i wydatków państwa.
9. Wzrost – sytuacja, w której dana gospodarka produkuje więcej niż w poprzednim roku.

PIONOWO

1. Nauka o tym, jak konsumenci i producenci podejmują decyzje rynkowe.
2. Polityka – polega na wpływaniu na ilość pieniądza w gospodarce.
3. Wzrost ogólnego poziomu cen.
4. Zapotrzebowanie zgłaszane przez nabywców.
5. Kraj afrykański, który w 2008 r. doświadczył bardzo wysokiej inflacji.
6. Etap cyklu koniunkturalnego, w którym rośnie bezrobocie, przedsiębiorstwa produkują mniej i mają problemy ze sprzedażą swoich produktów.

ĆWICZENIE 1.15

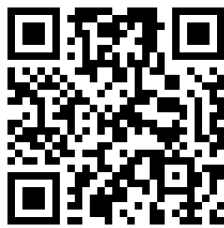
W wykreślanie znajdują się 23 pojęcia z pierwszego rozdziału podręcznika (w tym 7 pojęć składających się z dwóch wyrazów). Wyrazy te są umieszczone pionowo i poziomo. Odszukaj jak najwięcej ukrytych pojęć i zakreśl je, a następnie wpisz w pustych wierszach pod wykreślaną.

B	K	I	N	B	M	L	P	O	Z	I	O	M	Ż	Y	C	I	A	Ż	G
I	K	L	K	A	A	E	O	Ż	Y	W	I	E	N	I	E	R	E	I	O
A	E	O	O	Ę	I	O	L	O	E	P	O	Ż	Ż	N	Ż	P	O	N	S
S	P	Ż	S	S	I	M	I	K	R	O	E	K	O	N	O	M	I	A	P
K	I	R	Z	N	Y	H	T	Y	T	N	S	E	N	A	N	F	P	I	O
A	A	E	T	M	N	R	Y	S	I	E	O	M	R	E	N	O	P	O	D
E	R	C	A	O	M	A	K	R	O	E	K	O	N	O	M	I	A	K	A
B	Y	E	L	N	M	O	A	K	O	O	N	N	I	E	D	O	B	Ó	R
E	C	S	T	O	P	A	P	R	O	C	E	N	T	O	W	A	S	T	K
Z	E	J	E	P	O	L	I	T	Y	K	A	F	I	S	K	A	L	N	A
R	N	A	R	O	J	M	E	K	N	T	D	A	N	O	P	Ż	A	A	G
O	A	P	N	L	O	I	N	F	L	A	C	J	A	R	P	L	P	I	P
B	D	C	A	D	E	F	I	C	Y	T	B	U	D	Ż	E	T	O	W	Y
O	W	K	T	B	R	I	Ę	N	J	O	E	O	Y	B	S	P	P	O	M
C	Y	K	Y	F	O	R	Ż	B	O	D	Ż	C	E	O	T	O	Y	Ż	I
I	Ż	N	W	E	T	O	N	A	N	D	O	K	B	A	Y	D	T	C	Z
E	K	O	N	O	M	I	A	B	E	H	A	W	I	O	R	A	L	N	A
O	A	R	Y	N	E	K	O	S	Z	T	M	K	K	F	B	Ż	D	B	B
W	K	O	S	W	A	Ż	I	R	B	I	O	N	A	S	E	P	O	A	A
A	E	O	T	W	P	A	M	E	T	N	L	T	O	O	A	A	S	O	J

8. Rola państwa w gospodarce

ĆWICZENIE 8.1

Przygotuj mapę myśli przedstawiającą treść tego rozdziału z podręcznika. Jeśli chcesz się dowiedzieć więcej o mapach myśli, odwiedź stronę ekonomia.blog/mm (kod QR →). Najlepiej wykonać mapę myśli samodzielnie po przeczytaniu treści rozdziału, jednak jeśli potrzebujesz pewnej pomocy w rozplanowaniu treści, możesz zerknąć do aplikacji pomocniczej do podręcznika, gdzie umieszczono przykładowe mapy myśli (aplikację i instrukcję jej instalowania można znaleźć pod adresem ekonomia.blog/aplikacja, kod QR ↑).

ekonomia.blog/mm

ekonomia.blog/aplikacja

ĆWICZENIE 8.2

Sporządź listę zawodności rynku. Przy każdym z elementów listy określ, jakie są zadania państwa w zakresie rozwiązywania tego typu zawodności.

1. Zawodność rynku:

Zadania państwa w zakresie jej rozwiązywania:

.....

.....

2. Zawodność rynku:

Zadania państwa w zakresie jej rozwiązywania:

.....

.....

3. Zawodność rynku:

Zadania państwa w zakresie jej rozwiązywania:

.....

.....

4. Zawodność rynku:

Zadania państwa w zakresie jej rozwiązywania:

.....

.....

5. Zawodność rynku:

Zadania państwa w zakresie jej rozwiązywania:

.....

6. Zawodność rynku:

Zadania państwa w zakresie jej rozwiązywania:

.....

ĆWICZENIE 8.3

Rozstrzygnij, czy dobra lub usługi wymienione w tabeli są publiczne czy prywatne, a następnie wstaw znak X w odpowiedniej kolumnie.

Dobro/usługa	Dobro publiczne / usługa publiczna	Dobro prywatne / usługa prywatna
1. Obrona narodowa		
2. Przejazd taksówką		
3. Obiad w restauracji		
4. Oświetlenie ulic w mieście		
5. Bezpieczeństwo wewnętrzne (policja)		

ĆWICZENIE 8.4

Dopasuj pojęcia do odpowiadających im charakterystyk i wpisz pary (cyfra + litera) do wiersza pod tabelą.

Pojęcie	Charakterystyka
1. Zawodności rynku	A. Sytuacja, w której jedna strona transakcji wie więcej niż druga strona transakcji.
2. Rywalizacyjność	B. Sytuacja, w której działania jednej osoby (lub przedsiębiorstwa) wpływają na sytuację innej osoby (lub przedsiębiorstwa).
3. Dobra prywatne	C. Sytuacja, w której zasoby wspólne są wykorzystywane intensywniej, niż byłoby to pożądane z punktu widzenia społeczeństwa jako całości.
4. Dobra klubowe	D. Sytuacje, w których mechanizm rynkowy nie prowadzi do efektywnej alokacji zasobów, a interwencja państwa może poprawić wyniki gospodarowania.
5. Dobra publiczne	E. Zjawisko, w którym korzystanie z dobra przez jedną osobę pomniejsza możliwość skorzystania z niego przez kolejną osobę.
6. Tragedia zasobów wspólnych	F. Dobra nierywalizacyjne, w przypadku których może zająć możliwość wykluczenia.
7. Efekt zewnętrzny	G. Dobra rywalizacyjne, w przypadku których zachodzi możliwość wykluczenia.
8. Asymetria informacji	H. Dobra nierywalizacyjne, w przypadku których nie zachodzi możliwość wykluczenia.

.....

ĆWICZENIE 8.5

Rozstrzygnij, czy z działań lub zjawisk wymienionych w tabeli wynikają pozytywne czy negatywne efekty zewnętrzne, a następnie wstaw znak X w odpowiedniej kolumnie.

Działanie/zjawisko	Pozytywny efekt zewnętrzny	Negatywny efekt zewnętrzny
1. Zanieczyszczanie środowiska		
2. Hałas związany z remontem		
3. Uczenie się programowania przez uczniów szkół podstawowych		
4. Budowa parków w miastach		
5. Przychodzenie do pracy lub szkoły, będąc chorym		

ĆWICZENIE 8.6

Oceń prawdziwość poniższych zdań i wstaw znak X we właściwej kolumnie tabeli.

Zdanie	Prawda	Falsz
1. Każde dobro, które jest finansowane przez państwo, to dobro publiczne.		
2. Rozróżniamy pozytywne i negatywne efekty zewnętrzne.		
3. Zawodności rynku to sytuacje, w których rynki nie dokonują najlepszej możliwej alokacji zasobów.		
4. Interwencja państwa może poprawić alokację zasobów, jeśli w tym obszarze została uprzednio zidentyfikowana zawodność rynku.		
5. Interwencja państwa zawsze poprawia alokację zasobów, jeśli w tym obszarze została uprzednio zidentyfikowana zawodność rynku.		

ĆWICZENIE 8.7

Jednymi z największych problemów współczesnych miast są korki uliczne i zanieczyszczenie powietrza. Sporządź listę pomysłów, w jaki sposób można rozwiązać te problemy. Który z nich uważasz za najlepszy? Odpowiedź wraz z uzasadnieniem wpisz poniżej pod sporządzoną listą.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ĆWICZENIE 8.8

Wpisz w lewej kolumnie tabeli przykłady działań państwa w gospodarce. W prawej kolumnie tabeli spróbuj podać zawodność rynku, która wymagała takiego działania państwa. Jeśli nie da się wskazać takiej zawodności, wpisz słowo „brak”.

Działania państwa	Zawodność rynku, do której działanie państwa się odnosi

ĆWICZENIE 8.9

Wyjaśnij, na czym polega problem gapowicza i dlaczego powoduje on, że przedsiębiorstwa prywatne miałyby trudności w dostarczaniu dóbr publicznych. Odpowiedź wpisz poniżej.

ĆWICZENIE 8.10

Uzupełnij luki w tekście.

Kupując towar w sklepie stacjonarnym, widzimy taką samą cenę jak inni klienci. Odwiedzając sklep internetowy, nie mamy takiej gwarancji. Niektórzy sprzedawcy mogą próbować wykorzystać informacje, które zgromadzili o danym kliencie, i dzięki temu dokonać cen. Technologia sprzyja więc sprzedawcy, który może wykorzystać bogactwo danych. Z drugiej strony klienci mogą posłużyć się specjalnymi aplikacjami, które porównują cenę danego towaru w czasie i u innych sprzedawców. W ten sposób mogą oni zmniejszyć informacji, a technologia staje wtedy po ich stronie.

ĆWICZENIE 8.11

Uzupełnij luki w zdaniach.

1. W XX wieku świat podzielił się na państwa oraz państwa , w których rozdysponowanie zasobów (czyli) opierało się na – to rządzący decydowali, co jest produkowane.
2. Przeciwdziałaniu powstawania monopolu służą prawne oraz istnienie takich instytucji jak Urząd Ochrony i
3. Problem tragedii zasobów wspólnych może być rozwiązany przez praw własności lub przez administracyjne (np. limity, podatki, opłaty).

ĆWICZENIE 8.12

Oceń prawdziwość poniższych zdań i wstaw znak X we właściwej kolumnie tabeli.

Zdanie	Prawda	Fałsz
1. W przypadku problemów gospodarczych interwencja państwa jest zawsze skuteczna.		
2. Państwo nie ma żadnych możliwości działania, jeśli chodzi o przeciwdziałanie powstawaniu i rozwojowi monopolu.		
3. Kanapki sprzedawane w sklepiku szkolnym są dobrami klubowymi.		
4. Spektakl w teatrze to dobro klubowe.		

ĆWICZENIE 8.13

„Regulacje zawsze są potrzebne i skuteczne” – czy zgadzasz się z takim stwierdzeniem? Odpowiedź uzasadnij i wpisz w pozostawionym pustym miejscu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ĆWICZENIE 8.14

Zaprojektuj w pozostawionym pustym miejscu infografikę opisującą wybraną zawodność rynku.

ĆWICZENIE 8.15

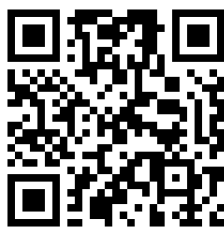
W wykreślanie znajduje się 9 pojęć z ósmego rozdziału podręcznika (w tym 6 pojęć składających się z dwóch wyrazów). Wyrazy te są umieszczone pionowo i poziomo. Odszukaj jak najwięcej ukrytych pojęć i zakreśl je, a następnie wpisz w pustych wierszach pod wykreślaną.

E	G	I	B	A	W	A	E	R	R	P	S	Ę	E	L	M	S	O	M
G	T	O	K	K	A	P	I	T	A	L	I	Z	M	C	C	M	I	Z
O	N	M	C	A	T	A	C	R	C	N	Y	A	G	A	A	I	L	P
S	N	S	N	E	N	M	O	P	K	L	Ó	S	E	I	P	Y	N	R
P	L	A	M	Z	N	I	E	R	Ó	W	N	O	Ś	C	I	E	O	Y
O	P	E	C	O	A	F	I	O	E	A	Ó	B	A	S	A	I	L	S
D	O	Y	J	S	R	T	S	B	A	Ę	B	Y	I	P	E	Z	E	J
A	N	U	S	O	C	J	A	L	I	Z	M	W	Ó	K	I	Z	I	S
R	A	A	S	O	S	A	W	E	Z	C	N	S	E	L	P	A	E	O
K	M	S	P	M	E	A	I	M	N	E	R	P	I	Ó	T	I	Z	N
A	A	A	S	B	Ś	Z	W	G	O	I	A	Ó	C	M	Ó	R	S	M
M	I	J	M	D	O	B	R	A	P	U	B	L	I	C	Z	N	E	L
I	T	F	M	O	I	R	Z	P	P	O	I	N	A	N	N	N	A	M
E	N	M	E	Y	C	A	N	O	C	E	A	E	E	N	A	I	A	G
S	Ę	C	E	M	I	A	M	W	A	P	N	Z	E	P	F	L	D	K
Z	S	R	S	M	T	M	E	I	Z	Z	B	A	Z	I	N	M	N	Ś
A	B	E	T	I	R	N	R	C	Ó	A	Z	R	I	A	P	W	S	J
N	N	E	F	E	K	T	Y	Z	E	W	N	Ę	T	R	Z	N	E	R
A	S	Y	M	E	T	R	I	A	I	N	F	O	R	M	A	C	J	I

13. Pieniądz i inflacja

ĆWICZENIE 13.1

Przygotuj mapę myśli przedstawiającą treść tego rozdziału z podręcznika. Jeśli chcesz się dowiedzieć więcej o mapach myśli, odwiedź stronę ekonomia.blog/mm (kod QR →). Najlepiej wykonać mapę myśli samodzielnie po przeczytaniu treści rozdziału, jednak jeśli potrzebujesz pewnej pomocy w rozplanowaniu treści, możesz zerknąć do aplikacji pomocniczej do podręcznika, gdzie umieszczono przykładowe mapy myśli (aplikację i instrukcję jej instalowania można znaleźć pod adresem ekonomia.blog/aplikacja, kod QR ↑).

ekonomia.blog/mm

ekonomia.blog/aplikacja

ĆWICZENIE 13.2

Dopasuj pojęcia do odpowiadających im charakterystyk i wpisz pary (cyfra + litera) do wiersza pod tabelą.

Pojęcie	Charakterystyka
1. Wymiana barterowa	A. Określa, jaka część oszczędności powierzonych bankom komercyjnym musi w nich pozostać i nie może zostać przeznaczona na udzielanie kredytów.
2. Pieniądz towarowy	B. Instytucja, która wpływa na ilość pieniądza w obiegu.
3. Pieniądz symboliczny	C. Nie ma postaci fizycznej, istnieje tylko w formie zapisów elektronicznych.
4. Pieniądz bezgotówkowy	D. Oprocentowanie, po jakim banki komercyjne pożyczają w banku centralnym.
5. Bank centralny	E. Wymiana towaru za towar.
6. Operacje otwartego rynku	F. Jest wart znacznie więcej niż towar, z którego został wykonany. O jego wartości informuje zamieszczony na nim znak.
7. Stopy procentowe banku centralnego	G. Handel papierami wartościowymi między bankiem centralnym a bankami komercyjnymi.
8. Stopa rezerw obowiązkowych	H. Mogły nim być np. bydło lub sól.

ĆWICZENIE 13.3

Uzereguj chronologicznie w kolejności, w jakiej występowały w historii, dominujące typy wymiany lub formy pieniądza, a następnie wpisz w odpowiedniej kolejności stojące przy nich litery w pozostawionym pustym wierszu.

A. pieniądz bezgotówkowy; B. pieniądz towarowy; C. pieniądz symboliczny; D. barter

ĆWICZENIE 13.4

Dopasuj funkcje pieniądza do odpowiadających im charakterystyk i wpisz pary (cyfra + litera) do wiersza pod tabelą.

Funkcja pieniądza	Charakterystyka
1. Jednostka rozliczeniowa	A. Posługując się pieniądzem, możemy ocenić i zakomunikować, jaką coś ma wartość.
2. Środek przechowywania wartości	B. Oznacza, że pieniądz umożliwia wymianę dóbr i usług.
3. Środek wymiany	C. Oznacza, że pieniądz „przenosi” wartość w czasie.

ĆWICZENIE 13.5

W każdym z opisanych poniżej przypadków pieniądz nie spełnia dobrze swojej funkcji. Dlaczego tak jest? Udziel odpowiedzi na to pytanie w pozostawionych pustych wierszach.

1. Pieniądz ma postać ogromnych miedzianych monet (ważących nawet 20 kg).

.....

.....

.....

2. Pieniądz ma postać monet i banknotów, a w kraju panuje hiperinflacja (czyli bardzo wysoka inflacja).

.....

.....

.....

3. Pieniądz ma postać banknotów, które mają bardzo słabe zabezpieczenie przed kopiowaniem.

.....

.....

.....

4. Rolę pieniądza ma pełnić sałata (warzywo).

.....

.....

.....

ĆWICZENIE 13.6

Oceń prawdziwość poniższych zdań i wstaw znak X we właściwej kolumnie tabeli.

Zdanie	Prawda	Fałsz
1. Zgodnie z równaniem ilościowym przy wzroście gospodarczym potrzebna jest większa ilość pieniądza w obiegu.		
2. Zgodnie z równaniem ilościowym większa ilość pieniądza w obiegu będzie skutkowałą wzrostem gospodarczym.		
3. Inflacja to wzrost ogólnego poziomu cen.		
4. Inflacja to spadek wartości nabywczej pieniądza.		
5. Bankiem centralnym w Polsce jest Narodowy Bank Polski.		
6. Jeśli bank centralny wydrukuje dodatkowe pieniądze i rozda je ludziom, to wszyscy będziemy bogatsi.		

ĆWICZENIE 13.7

Wymień narzędzia banku centralnego w zakresie wpływania na ilość pieniądza w gospodarce i krótko scharakteryzuj je poniżej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ĆWICZENIE 13.8

Która z wymienionych poniżej pozycji nie jest kosztem inflacji oraz jaki koszt inflacji nie został uwzględniony na liście? Skreśl z listy punkt, który nie jest kosztem inflacji, a w pozostawionym pustym wierszu wpisz niewymieniony koszt inflacji.

- A. Zamieszanie i niewygodą
- B. Koszt zdzieranych żelówek
- C. Koszt zmienianych jadłospisów
- D. Mnożnik kreacji pieniądza
- E. Niezamierzone zmiany wielkości podatkowych spowodowane brakiem indeksacji

Jakiego kosztu inflacji brakuje na powyższej liście?

.....

ĆWICZENIE 13.9

Pożyczyłeś(-aś) 2000 zł pewnej osobie, która zgodziła się, że za rok odda tę kwotę wraz z odsetkami wynoszącymi 5%. W tym czasie niespodziewanie wzrosła inflacja i w ciągu tego roku wyniosła ona 10%. Kto na tym zyskał, a kto stracił? Odpowiedź wraz z uzasadnieniem wpisz poniżej.

ĆWICZENIE 13.10

Wyobraź sobie, że pracujesz w banku i zajmujesz się pożyczkami. Według najnowszego raportu ma wzrosnąć inflacja. Jak to wpłynie na decyzje banku dotyczące oprocentowania pożyczek? Odpowiedź wraz z uzasadnieniem wpisz poniżej.

ĆWICZENIE 13.11

Uzupełnij luki w zdaniach.

1. Najnowszym typem pieniądza jest pieniądz, mający postać zapisów elektronicznych.
2. Pieniądź pełni różne funkcje. Jest środkiem wymiany, jednostką oraz środkiem przechowywania

3. Według ilościowej teorii pieniądza inflacja następuje wtedy, gdy pieniądza jest zbyt w stosunku do potrzeb.
4. W Polsce funkcję banku centralnego pełni Bank Polski, w strefie euro – Bank Centralny, a w USA – Federalna.
5. Bank centralny może wpływać na ilość pieniądza w gospodarce, czyli prowadzić politykę Gdy będzie miała ona na celu wzrost ilości pieniądza w gospodarce, taką politykę określimy jako
6. Najważniejszymi narzędziami, z których może skorzystać bank centralny, aby wyregulować ilość pieniądza w gospodarce, są rezerw obowiązkowych, ustalanie stóp banku centralnego oraz operacje rynku.
7. Koszty inflacji opisują, w jaki sposób społeczeństwo traci na istnieniu inflacji. Przykładami takich kosztów są koszt zdzieranych czy koszt zmienianych

ĆWICZENIE 13.12

Oceń prawdziwość poniższych zdań i wstaw znak X we właściwej kolumnie tabeli.

Zdanie	Prawda	Falsz
1. Pierwszy pieniądz papierowy pojawił się w Kanadzie.		
2. Pierwszy oficjalny pieniądz papierowy w Europie pojawił się w XVII wieku w Szwecji.		
3. Zastąpienie tradycyjnej formy pieniądza pieniądzem bezgotówkowym pozwoliłoby na zmniejszenie szarej strefy w gospodarce.		
4. Najwyższa dotychczasowa hiperinflacja w historii miała miejsce na Węgrzech.		
5. Aby zahamować inflację, należy prowadzić ekspansywną politykę monetarną.		
6. W Wielkiej Brytanii bankiem centralnym jest Royal Bank of Scotland.		

ĆWICZENIE 13.13

W lutym 2021 roku ogromny kontenerowiec Ever Given osiadł na mieliźnie w Kanale Sueskim, blokując w ten sposób jeden z najważniejszych szlaków handlowych na świecie. Żaden duży statek nie mógł przepłynąć obok. W krótkim czasie inne statki, przewożące towary i paliwa do różnych krajów świata ustawiły się w długiej kolejce. Spowodowało to opóźnienia w dostawach towarów i wzrost cen paliwa. Do jakiego rodzaju inflacji można przypisać to zdarzenie?

.....

.....

.....

ĆWICZENIE 13.14

Napisz scenariusz krótkiego filmu dokumentalnego lub fabularnego przedstawiającego historię pieniądza lub jej wybrany fragment.

ĆWICZENIE 13.15

W wykreślanie znajduje się 12 pojęć z trzynastego rozdziału podręcznika (w tym 7 pojęć składających się z dwóch wyrazów oraz 3 pojęcia składające się z trzech wyrazów). Wyrazy te są umieszczone pionowo i poziomo. Odszukaj jak najwięcej ukrytych pojęć i zakreśl je, a następnie wpisz w pustych wierszach pod wykreślanką.

Y	C	A	O	L	P	I	E	N	I	Ą	D	Z	S	Y	M	B	O	L	I	C	Z	N	Y
Y	Z	R	K	Ś	R	O	D	E	K	W	Y	M	I	A	N	Y	N	L	T	I	A	Ą	I
A	P	Z	K	I	A	P	I	E	N	I	Ą	D	Z	T	O	W	A	R	O	W	Y	Y	O
R	I	S	C	T	N	E	A	A	Ó	T	D	C	K	Ś	Ż	P	K	O	N	S	O	T	P
E	E	T	Ó	M	P	R	K	T	B	A	N	K	C	E	N	T	R	A	L	N	Y	I	Ą
F	N	O	K	Ó	B	A	R	T	E	R	A	N	A	R	I	R	D	Z	L	T	A	I	J
R	I	P	O	T	C	C	E	T	Z	P	Ą	R	O	Y	K	E	N	A	O	R	O	R	I
O	Ą	Y	T	E	I	J	K	Y	W	E	P	Y	Z	Z	K	I	R	I	D	H	Ą	J	O
O	D	P	G	G	O	E	A	A	T	T	Z	Y	M	R	R	T	O	Y	A	O	B	P	O
E	Z	R	M	Y	I	O	E	R	D	O	E	C	L	T	E	O	N	I	E	Y	M	Y	Y
A	B	O	N	I	E	T	P	P	I	E	Y	A	P	N	A	K	I	N	Y	M	C	I	B
Y	E	C	A	E	N	W	Y	C	R	A	O	I	L	E	C	E	L	Ą	I	S	A	E	Ą
E	Z	E	P	E	A	A	A	O	R	E	W	W	N	E	J	T	A	O	B	A	O	C	P
I	G	N	O	O	E	R	A	C	I	H	I	P	E	R	I	N	F	L	A	C	J	A	K
Z	O	T	N	K	I	T	P	A	F	A	R	E	O	P	P	Y	E	L	P	I	K	T	I
S	T	O	P	A	R	E	Z	E	R	W	O	B	O	W	I	Ą	Z	K	O	W	Y	C	H
E	Ó	W	Z	Y	Y	G	Y	Y	K	A	N	E	W	C	E	W	I	C	A	O	N	T	L
A	W	E	A	E	P	O	L	I	T	Y	K	A	M	O	N	E	T	A	R	N	A	J	Z
I	K	O	O	A	Z	R	T	I	Y	O	Z	T	E	A	I	N	A	W	F	G	N	A	L
I	O	B	K	W	E	Y	Y	O	A	E	O	O	A	L	Ą	O	L	I	A	I	W	I	P
J	W	N	Y	B	M	N	Y	T	A	I	O	R	Y	R	D	T	E	O	O	E	E	L	O
Y	Y	I	S	C	N	K	W	N	J	B	N	I	O	W	Z	L	I	M	B	N	A	P	P
K	E	N	O	N	E	U	D	L	N	K	N	D	C	Ś	A	N	N	Ż	W	T	S	O	Y
O	A	Y	Y	C	G	A	S	Y	A	Z	K	R	C	W	N	D	E	A	N	K	O	C	I
